

ZPRÁVY

ČESKÉ ARCHEOLOGICKÉ SPOLEČNOSTI

SPOJKU ARCHEOLOGŮ ČECH, MORAVY A SLEZSKA

ANNONCES DE LA SOCIÉTÉ TCHÉQUE D'ARCHÉOLOGIE

SUPLÉMENT 128

ARCHEOLOGICKÉ VÝZKUMY V ČECHÁCH 2023

SBORNÍK REFERÁTŮ Z INFORMAČNÍHO KOLOKVIA

ARCHÄOLOGISCHE AUSGRABUNGEN IN BÖHMEN 2023

REFERATE AUS DEM INFORMATIONSKOLLOQUIUM

PRAHA 2024

Obsah

- 3 Úvod
- 4 Část první Polykulturní lokality, průzkumy, metody
- 4 **D. Štochl (ArcheoPro):** Záchranný výzkum na Zámeckém dvoře v Praze-Vinoři
- 4 **P. Kacl (ArcheoPro/MMP):** Pravěké sídlištní a pohřební nálezy z areálu bývalého cukrovaru v Praze-Modřanech
- 6 **M. Černý – D. Daněček – V. Fajtová – P. Nový – K. Smíšek (SM Roztoky):** Záchranný výzkum na stavbě obslužné komunikace v Tuchoměřicích, okr. Praha-západ
- 7 **M. Kuchařík – J. Mašek (Labrys):** Neolitický rondel a pravěké osídlení v centru Kralup nad Vltavou (dokončení výzkumu)
- 7 **M. Kuchařík (Labrys):** Pravěké polykulturní sídliště ve Strážnici u Mělníka
- 8 **P. Hušták (Pueblo):** Záchranné výzkumy společnosti Pueblo, o. p. s. v roce 2023 na území okresů Mladá Boleslav a Praha-západ
- 9 **M. Holas (MVČ Hradec Králové):** Detektorové prospekce na dálničních stavbách D11 (Trutnov – Královec) a D35 (Plotiště – Sadová)
- 10 **V. Rohanová – L. Němcová – P. Horník (MVČ Hradec Králové):** Záchranný výzkum v trase dálnice D35, úsek 2 (k. ú. Sovětice, okr. Hradec Králové)
- 10 **E. Bočková – V. Dospíšilová – V. Knobová – L. Novotná – D. Schmidtová – J. Unger (RMaG Jičín):** Přehled archeologických výzkumů Regionálního muzea v Jičíně za rok 2023
- 11 **P. Horník – M. Novák (MVČ Hradec Králové):** „Jak nalézat a neničit?“ – Tři sezóny projektu spolupráce v rámci detektorové prospekce v Královéhradeckém kraji
- 11 **A. Káčerík (ArcheoSever):** Nové poznatky ze systematického záchranného výzkumu v letech 2021 a 2022 v pískovně u Soběsuk nad Ohří
- 13 **R. Křivánek (ARÚ Praha):** Geofyzikální měření ARÚ Praha na archeologických lokalitách v roce 2023
- 16 **E. Vošvrdová – R. Křivánek (ARÚ Praha):** Využití kombinace geofyzikálních metod při průzkumech sakrálních objektů v roce 2023
- 17 **O. Švejcar (ARÚ Praha):** Archeologická mapa ČR v roce 2023 a výhled do roku 2024
- 18 Část druhá P r a v ě k
- 18 **L. Němcová (MVČ Hradec Králové) – J. Skala (Archeologické výzkumy z. ú.):** Další etapa výzkumu rondelu Předměřice I a okolního osídlení
- 18 **P. Kacl (ArcheoPro/MMP):** Sídlíště a pohřebiště ze sklonku neolitu a časného až staršího eneolitu na Dlouhé míli v Praze-Ruzyni
- 19 **Kuchařík – Z. Blazheska (Labrys):** Sídlíště mohylové kultury v Praze-Krči – záchranný výzkum před stavbou stanice metra D „Nemocnice Krč“
- 20 **T. Záruba (ARÚ Praha):** Nová etapa záchranného výzkumu žárového pohřebiště z pozdní doby bronzové v Hoříně (okr. Mělník) v roce 2023
- 21 **R. Sirovátka (MČR Turnov):** Záchranný výzkum v poloze U Pyrámu v Ohrazenicích u Turnova – osídlení lužických popelnicových polí.
- 21 **M. Beková (MOH Rychnov n. Kn.):** Černíkovice – sídlíště kultury lužických popelnicových polí
- 22 **O. Chvojka (JČM)– T. Hiltcher (PM Písek) – J. Jiřík (PM Písek) – B. Vácha (Geo-cz) – P. Zavřel (JČM):** Záchranný výzkum v jihočeské trase dálnice D4 v roce 2023
- 23 **M. Psohlavcová (ARÚ Praha):** Záchranný archeologický výzkum na Rokytce v Praze-Běchovicích v roce 2023
- 23 **J. Dubec – P. Kejval – Š. Lompart – J. Němcová (RM Litomyšl):** Předběžné výsledky z výzkumu římského tábora v Jevíčku (okr. Svitavy) z roku 2023
- 25 Část třetí S t ř e d o v ě k a n o v o v ě k
- 25 **J. Havrda (NPÚ ÚOP HMP):** Praha 1 – Staré Město, vstupní šíje do domu čp. 480/I na Staroměstském náměstí
- 25 **J. Havrda (NPÚ ÚOP HMP):** Praha 1 – Staré Město, Betlémská čp. 287, výzkum pozůstatků dvorce u kostela sv. Ondřeje

- 25 **J. Havrda (NPÚ ÚOP HMP):** Praha 1 – Malá Strana, Thunovská ulice čp. 180, nález starší konstrukce pod základy barokního paláce
- 26 **J. Havrda (NPÚ ÚOP HMP):** Praha 1 – Malá Strana, Malostranské náměstí čp. 3/III, výzkum před kostelem sv. Mikuláše
- 26 **J. Havrda (NPÚ ÚOP HMP):** Praha 1 – Malá Strana, Vlašská ulice ppč. 995, před čp. 347, objev starší zástavby pod vozovkou
- 27 **M. Kuchařík – J. Mašek (Labrys):** Relikty úprav vltavského břehu v Praze-Karlíně (16. – 19. stol.)
- 28 **M. Kuchařík (Labrys):** Nové středohradištní pohřebiště v Butovicích (k. ú. Jinonice, hl. m. Praha)
- 29 **M. Kuchařík – Z. Blazheska (Labrys):** Raně středověké a novověké osídlení v centru Hostivice
- 29 **J. Frolík (ARÚ Praha):** Pokračování záchranného archeologického výzkumu v interiéru kostnice v Kutné Hoře-Sedlci
- 30 **J. Frolík (ÚAPPSČ):** Záchraný archeologický výzkum na Mírovém náměstí v Kouřimi
- 31 **R. Sirovátka (MČR Turnov):** Záchraný výzkum při stavbě mimoúrovňové křížovky Fučíkova v Turnově – relikty středověké usedlosti zaniklé požárem
- 32 **R. Bláha – M. Filčakov – P. Rokoská (MVČ Hradec Králové):** Archeologický výzkum v trase teplovodu v historickém jádře Hradce Králové
- 33 **M. Beková (MOH Rychnov n. Kn.):** Opočno – rekonstrukce hráze rybníka Broumaru 2023
- 34 **M. Beková (MOH Rychnov n. Kn.):** Kostelec nad Orlicí – zásahy na pozemcích domů čp. 12 a 13 ve středověkém centru města
- 34 **P. Duffek (Archaia Jihlava):** Archeologické výzkumy v areálu premonstrátské kanonie v Želivě
- 36 **P. Duffek (Archaia Jihlava):** Exploatace lesů a výrobní areály v zázemí městečka Lukavce (okr. Pelhřimov)
- 37 **P. Hrubý – J. Těsnohlídek (Archaia Jihlava):** Objev středověkého rudního mlýna u Havlíčkova Brodu
- 38 **J. Těsnohlídek (Archaia Jihlava):** Pracovní tábor Štrauchovna u Havlíčkova Brodu (1941-1949)
- 39 **M. Dejmal – M. Bučo (Archaia Brno):** Statek u Prchalů – záchranný výzkum při stavbě obchvatu Havlíčkova Brodu
- 40 **S. Martyčák (VMG Č. Lípa):** Výzkum na parcele domu čp. 229/4 v Panské ulici v České Lípě
- 41 **P. Čech – J. Podhorský – P. Vágner (ARÚ Praha):** Nesvětice – výzkum zaniklé středověké vsi a pohřebiště z 11.–13. století v roce 2023
- 42 **A. Zelenka (ZČM Plzeň):** Bělá nad Radbuzou, okr. Domažlice – záchranný archeologický výzkum při rekonstrukci zámku
- 43 **P. Netolický – P. Schneiderwinklová – M. Pešková – K. Mackiewicz (ZČU Plzeň):** Poutní areál Chlum Svaté Maří (okr. Sokolov) – zjištění první etapy předstihového záchranného archeologického výzkumu
- 43 **J. Hložek – T. Kroupa – P. Netolický – D. Rieger – P. Schneiderwinklová (ZČU Plzeň):** Vápenická pec pod hradem Radyní. Od pyrotechnologického zařízení k umělé jeskyni?
- 44 Popisky k vyobrazením
- 63 Rejstřík lokalit
- 63 Rejstřík dob a kultur
- 64 Zusammenfassung: Archäologische Ausgrabungen in Böhmen 2023

Úvod

Ve dnech 9. a 10. dubna 2024 se v Národním muzeu v Praze – tentokrát poprvé v sále bývalé Sněmovny národů Federálního shromáždění v nové budově – uskutečnilo další z informačních kolokvií pořádaných ČAS, tentokrát vyplněné referáty o terénních archeologických výzkumech v Čechách za rok 2023. Zazněly zde 43 referáty, které předneslo 30 přednášejících. Tématické bloky byly jako obvykle tři a proběhly ve čtyřech půldnech, z nichž první a poslední řídil dr. K. Sklenář, druhý pak doc. O. Chvojka a třetí Mgr. P. Nový..

Vzhledem k technické nutnosti přesunutí některých referátů mezi půldny resp. bloky neodpovídá pořadí obsahu této publikace, založené na původním programu kolokvia, přesně programu skutečnému. V uspořádání výtahů z referátů v předkládaném svazku nebyly tyto praktické úpravy zohledněny v zájmu důslednější příslušnosti referátů k tématickým blokům.

Předkládaný sborník obsahuje 47 dodaných výtahů z referátů od 63 autorů. 4 ze zde uvedených referátů nebyly předneseny kvůli nepřítomnosti autorů/referentů, ale texty byly dodány a jsou ve sborníku obsaženy (*Káčerik, Psohlavcová, Bláha et al., Zelenka*).

Karel Sklenář, redaktor sborníku

zřetelně pravidelné obdélné či čtvercové půdorysy a vidíme zde tak jednotlivé domy s jasnou strukturou a pravidelnou parcelací v rámci sídliště. Dle materiálu z výplní jam lze sídliště datovat do *starší doby železné*.

Při výkopu pro kanalizaci v **Drahorazi** (*obr. 1.*) byl prozkoumán příkop tamní tvrze (který byl funkční během druhé poloviny *13. století*, ale již na začátku *14. století* byl takřka celý zasypan) a podařilo se prozkoumat ještě jeden, příkop drahorazské tvrze, který byl od hlavního ve vzdálenosti cca 25 metrů. Mezi příkopy došlo k nálezům čtyř sídlištních jam z *mladší doby bronzové*, přičemž jedna z nich obsahovala kostru mladistvého muže.

Z dalších realizovaných archeologických výzkumů lze zmínit odkryv neolitického sídliště (kultura s *lineární keramikou*) v **Bílsku** u Hořic (*obr. 2.*; přes 100 zdokumentovaných objektů), další objekty této kultury byly zdokumentovány při pokračování stavby Pylonu A v **jičínské nemocnici** a jedna neolitická sídlištní jáma (kultura s *vypíchanou keramikou*) byla prozkoumána při výkopech u železniční stanice v **Kopidlně**.

Z dalších pravěkých komponent byla zkoumána část sídliště z mladší doby bronzové (*lužická kultura*) při výstavbě ČOV v **Údrnicích** a zásobní jáma z neurčeného období zemědělského *pravěku* ve výkopu pro kabel nízkého napětí u **Železnice**.

Při rekonstrukci hřbitovní zdi u kostela Nejsvětější Trojice v **Mlázovicích** byly dokumentovány kontexty související s provozem sousední tvrze fungující během *14.–15. stol.* a v rámci zjišťovacích sond k ověření statiky obvodové zdi jezuitské koleje v **Jičíně** byla prozkoumána část příkopu městského opevnění. Základy *vrcholně středověkých až novověkých* stavení se podařilo zdokumentovat v Ruské ulici a v objektu bývalých kasáren v Jičíně, dále ve Škroupově ulici v **Hořicích** a při výstavbě rodinného domku v **Chyjicích**.

Jičínské muzeum také participovalo při průzkumu patronátní a kněžské krypty pod kostelem Všech svatých v **Lázních Bělohradě** ve spolupráci s Muzeem Českého ráje v Turnově a Centrem terénní archeologie Univerzity Hradec Králové (*obr. 3.*). Společně s Ústavem archeologie a muzeologie Masarykovy univerzity v Brně se také geofyzikální prospekci podařilo zachytit doposud neznámé hradiště u **Bačálek** o rozloze 43 ha.

„Jak nalézat a neničit?“ – Tři sezóny projektu spolupráce v rámci detektorové prospekce v Královéhradeckém kraji

Pavel Horník – Miroslav Novák (Muzeum východních Čech, Hradec Králové)

Program spolupráce hledačů a muzeí zřizovaných Královéhradeckým krajem „Jak nalézat a neničit?“ navazuje na dlouholetou spolupráci s amatérskými zájemci o archeologii. V roce 2020 dostal díky záštitě krajského úřadu oficiální ráz a legální rámec. Přes počáteční komplikace způsobené epidemií Covid-19 stoupl za tři roky počet spolupracujících detektorářů na více než 400.

Královéhradecké muzeum pořádá každoročně vzdělávací semináře detektorové prospekce, kde se účastníci dozvědí, jaká jsou základní pravidla spolupráce, co je a co není archeologický nález, jak ho správně dokumentovat, kdy je třeba přivolat archeologa i co se děje s nálezem v muzeu po předání. Semináře se postupně ustálily v počtu dvou, vždy na jaře a na podzim. Desítky zájemců jsou také školeny individuálně. Pro tento účel je také využíván nový studijní otevřený depozitář. S vlastními akcemi se postupně přidala také muzea v Rychnově nad Kněžnou a Jičíně.

Po počátečním zaškolení získává hledač potvrzení s platností na tři měsíce. Pokud je hledač v kontaktu s některým archeologickým pracovištěm a spolupráce funguje, lze potvrzení vydávat i opakovaně. Zkušenější hledači, kteří si vybudují se svým garantujícím archeologem vztah založený na důvěře a dodržování závazných pravidel, mohou získat průkaz s platností na tři roky, který je mimo jiné opravňuje k bezplatným vstupům do muzeí Královéhradeckého kraje.

Královéhradecké muzeum eviduje každý rok kolem tisícovky artefaktů předaných od těchto dobrovolných spolupracovníků, které zásadním způsobem mění pohled na historii regionu. Bez okruhu poučených a v některých případech už i velmi zkušených hledačů by byly nemyslitelné i rozsáhlé prospekce při stavbách dálnic D35 a D11, které zejména na bojištích prusko-rakouské války 1866 co do plošného rozsahu, intenzity a množství nalezených artefaktů nemají obdoby.

Nové poznatky ze systematického záchranného výzkumu v letech 2021 a 2022 v pískovně u Soběsuk nad Ohří

Aleš Káčerik (ARCHEO Sever)

Soustavná záchranná archeologická činnost v předpolí pískovny v Soběsukách nad Ohří (okr. Choimutov, Ústecký kraj) je vyvíjena společností ARCHEO Sever o. p. s. již od roku 2020, kdy jsme v plné součinnosti s Regionálním muzeem K. A. Polánka převzali vedení tohoto systematického výzkumu. Stručně shrnutí terénních zjištění z prvního roku výzkumu bylo již publikováno ve sborníku z kolokvia za rok 2021 (*Káčerik 2022*, 16-17).

V letech 2021 a 2022 bylo postupně odkryto 4,4 ha plochy pozemků s ornou půdou obdělávanou ještě krátce před vlastním zahájením těžby. Lokalita leží na pravobřežním terasovém stupni řeky Ohře v nadmořské výšce kolem 260 m. Několik stovek metrů odtud se nachází vodní nádrž Nechranice s nejdlejší sypanou přehradní hrází ve střední Evropě a také známá lokalita Vikletice, největší pohřebiště kultury se šňůrovou keramikou ve střední Evropě (*Buchvaldek 1986, 79*).

V pískovně v Soběsukách nad Ohří bylo ke konci roku 2022 celkem prozkoumáno 1346 objektů zapuštěných do šterkopískového podloží. Při plošném odkryvu byl zachycen rozsáhlý polykulturní sídelní areál s komponentou mladoeneolitickou (pohřební areál kultury se šňůrovou keramikou) a starobronzovou (obytný i pohřební areál kultury únětické) včetně reliktů sloupového ohrazení nejasné datace.

Vyjdeme-li z dosud zpracovaných nálezových zpráv (*Káčerík 2021, Káčerík 2023*), lze konstatovat, že bylo prozatím zjištěno 11 neúplných půdorysů nadzemních sloupových domů a také 3 půdorysy dochované v celistvosti, všechny lze s určitou mírou pravděpodobnosti relativně chronologicky zařadit do počátku doby bronzové (kultura únětická). Dva v úplnosti dochované sloupové půdorysy překvapují svými rozměry. Dům identifikovaný v roce 2021 dosahoval délky 38-40 m a dům identifikovaný v roce 2022 dokonce 48 m. Domy jsou v delší ose orientované v základním směru západ-východ s mírnou odchylkou osy ve směru severozápad-jihovýchod. Specifikem uspořádání interiéru těchto domů bylo dochování 6 příčných stěn, které členily vnitřní prostor na menší oddělené „místnosti“. V půdoryse se vyznačovala každá z těchto příčných stěn vždy dvojicemi sloupových jam. Hypoteticky by se mohlo jednat v tomto případě o kombinaci konstrukce dvojpodlažní a trojpodlažní stavby. Z hlediska konstrukce jsou tyto stavby analogické nálezové situaci zjištěné v Březně u Loun (*Jiráň ed. 2008, 36, obr. 12; Bláhová-Sklenářová 2012, 100, obr. 971*).

Pohřební areál datovaný do závěru pozdní doby kamenné (střední fáze kultury se šňůrovou keramikou) reprezentuje 6 kostrových hrobů (obj. 1270, 1272, 1735, 1917, 2001, 2482). V terénu vyzorovaná vzdálenost minimálně 15 m od sebe navzájem nepřímě dokládá tehdejší přítomnost mohylového náspu nad těmito hroby. Akeramické hrobové celky s nejistou, nicméně pravděpodobnou datací do kultury se šňůrovou keramikou, představují 3 hroby (obj. 1271, 1999, 2002). Výčet hrobů z této doby uzavírá ojedinělý žárový hrob (obj. 2482-A) s drobnými spálenými lidskými ostatky vsypanými do keramické nádoby, která byla vložena k obvodové stěně hrobové jámy kostrového hrobu (obj. 2482).

Do starší doby bronzové, průběhu trvání kultury únětické byly s jistotou datovány jak individuální kostrové hroby (obj. 1953, 1983, 2535) s poměrně bohatou keramickou výbavou, tak i uzavřená skupinka hrobů s vícečetnými pohřby (obj. 1273, 1274, 1738). U těchto pohřbených jedinců s různým věkem dožití lze předpokládat vzájemné příbuzenské vazby, což bylo potvrzeno antropologickým rozborem. Obdobně lze u skupinky hrobových jam (obj. 2407, 2409, 2411 – ZAV 2022) předpokládat úzké rodinné vazby mezi jedinci, u nichž je vyhodnocení antropologem naplánováno v dohledné době.

Zvláště je palisádový žlab na půdoryse neuzavřeného kruhu o průměru 9 m s pravděpodobným vchodem z východu, beze stop předpokládaného centrálního hrobu. Datování je obtížné vzhledem k malému počtu atypických zlomků keramiky. Hypoteticky jej lze interpretovat jako symbolický hrob (kenotaf) nebo relikt hrobu uloženého v minulosti nad úrovní povrchu země, který mohl být orbou snesen při pozdější zemědělské kultivaci. Analogický kruhový žlab s velmi podobným průměrem (9,4 m), avšak s centrálně dochovaným kostrovým hrobem kultury se šňůrovou keramikou, prozkoumal P. Holodňák z Regionálního muzea K. A. Polánka v Žatci v předpolí pískovny Chbany na k. ú. Chudeřín, vzdálené přibližně 1,5 km od pískovny na k. ú. Soběsuky nad Ohří (více *Holodňák 2000, 87-92*).

Z hlediska použitých metod přírodovědného výzkumu je nutno zmínit **archeobotanickou analýzu rostlinných makrozbytků**. Za tímto účelem byly ovzorkovány kulturní výplně z 51 zahloubených archeologických objektů (jak ze sloupových jam půdorysů dlouhých staveb, tak i ze zásypů kostrových hrobů). Celkem bylo odebráno 76 vzorků sedimentu o celkovém objemu 585 litrů. Pomocí flotační metody bylo vyseparováno 770 ks rostlinných makrozbytků a taktéž nezanedbatelné množství uhlíků (analýza je plánována v dohledné době). Laboratorní specialistkou bylo určeno a klasifikováno okolo 20 druhů rostlin, pěstovaných kulturních i planých (*Fürstová 2022, Fürstová 2023*).

Obecně lze na základě našich zkušeností konstatovat, že archeobotanický průzkum je efektivnější směřovat k odběru vzorků výplní ze sídlištních objektů, v nichž je dochováno násobně početnější spektrum nálezů zbytků rostlin, nežli se velmi ojediněle nachází v zásypech hrobů anebo ve výplních keramických nádob hrobové výbavy. Shrneme-li dosavadní zjištění environmentálně orientovaného výzkumu, ve starší době bronzové lidé kultury únětické v Soběsukách nad Ohří pěstovali z obilovin pšenici jednozrnku (*Triticum monococcum*) a proso (*Panicum miliaceum*). Rovněž nějakým způsobem byla využívána semena planých merlíků (*Chenopodium album*, *Ch. hybridum*) a opletky (*Fallopia convolvulus*), jejichž význam pro obživu v dobách neúrody mohl být nezanedbatelný.

Druhou z řady přírodovědných metod aplikovaných při zpracování nálezového souboru z výzkumu v Soběsukách nad Ohří byla **antropologická analýza** lidských kosterních pozůstatků z hrobových celků prozkoumaných v roce 2021. Posouzen byl soubor čítající celkem 11 alespoň částečně anatomicky uložených jedinců. Určení pohlaví vzhledem ke špatné zachovalosti kostí nebylo možné. Věk dožití zkoumaných jedinců

byl odhadnut u 2 jedinců na 14-20 let, u 2 jedinců kolem 20. roku života, 4 jedinci spadali do kategorie (20 až 40 let), 2 jedinci se dožili věku mezi 40 až 60 lety a 1 jedinec se dožil pravděpodobně více než 60 let. Průměrná výška postavy byla stanovena pouze u 4 dospělých jedinců (kolem 165 cm). Projevy stresu na kostře vzniklé vlivem nemoci či pracovních aktivit bylo možné identifikovat na celkem 8 jedincích, z nichž nejčastější zjištěnou patologickou změnou byl zubní kámen spolu se zhojeným zánětem okostice (Šneberger 2023).

Prameny:

- Fürstová, Ž. 2023: Archeobotanická analýza. Soběsuky, okr. Chomutov. Analýza rostlinných makrozbytků. Odborná zpráva, ARCHEO Sever o. p. s. (17 str. textu, 2 mapy, 45 tab., 30 fotografií).
- Fürstová, Ž. 2022: Archeobotanická analýza. Soběsuky, okr. Chomutov. Analýza rostlinných makrozbytků. Odborná zpráva, ARCHEO Sever o. p. s. (22 str. textu, 1 mapa, 22 tab., 11 fotografií).
- Káčerik, A. 2023: Akce „Těžba štěrkopísku Soběsuky IV-západ“. Nálezová zpráva o provedení záchranného archeologického výzkumu (sezóna 2021), NZ AS č. j. 01/2023, projekt AMČR: C-202007739, ARCHEO Sever o. p. s. (11 str. textu, 27 tab., 2 mapy, 22 plánů, 23 fotografií, 11 obr. nálezů).
- Káčerik, A. 2024: Akce „Těžba štěrkopísku Soběsuky IV – západ (1. etapa)“. Nálezová zpráva o provedení záchranného archeologického výzkumu (sezóna 2022), NZ AS č. j. 01/2024, projekt AMČR: C-202007739, ARCHEO Sever o. p. s. (13 str. textu, 32 tab., 2 mapy, 7 plánů, 25 fotografií, 15 obr. nálezů).
- Šneberger, J. 2023: Antropologická zpráva. Akce: „Těžba štěrkopísku Soběsuky IV-západ“, ARCHEO Sever o. p. s. (14 str. textu, 2 tab., 3 fotografie).

Literatura:

- Bláhová-Sklenářová, Z. 2012: Obytné stavby doby bronzové – otázky stavebního a konstrukčního vývoje. Praehistorica XXX/2. Praha.
- Buchvaldek, M. 1986: Kultura se šňůrovou keramikou ve střední Evropě I. Skupiny mezi Harcem a Bílými Karpaty, Praehistorica 12, 1–160.
- Holodňák, P. 2000: Hrob kultury se šňůrovou keramikou s kruhovým obvodovým příkopem z Chudeřina, okr. Louny. In: P. Čech – M. Dobeš (ed.), Sborník Miroslavu Buchvaldkovi. Most, 87–92.
- Jiráň, L. (ed.) 2008: Archeologie pravěkých Čech 5. Doba bronzová. Praha.
- Káčerik, A. 2022: Dlouhé neolitické stavby v pískovně u Soběsuk nad Ohří. In: K. Sklenář (red.), Archeologické výzkumy v Čechách 2021. Sborník referátů z informačního kolokvia. Zprávy české archeologické společnosti – Supplément 122, Praha, 16–17.

Geofyzikální měření ARÚ Praha na archeologických lokalitách v roce 2023

Roman Křivánek, Archeologický ústav AV ČR Praha

Archeogeofyzikální měření byla v roce 2023 uskutečněna v tuzemsku na cca 75 plochách 44 archeologických lokalit. 10 lokalit bylo zkoumáno v rámci interního projektu ARÚ zaměřeného na průzkumy ohrazených areálů – Křivánek (IP), 5 lokalit v rámci projektu „Říční kulturní krajina Jizery od mezolitu do raného středověku ve světle archeologických pramenů a hydrologických dat“, GA22-05413S, Machová a kol., 3 lokality v rámci projektu „Jednota přes hranici. Indikátory ekonomických a sociálních vztahů epochy popelnicových polí v česko-bavorském prostoru“, GA23-06940S, Chvojka a kol., 1 lokalita v rámci projektu Regionální spolupráce AV ČR „Keltové na severním Plzeňsku, preventivní ochrana archeologického dědictví“, R300022301, Daněček a kol. (vše PR), 6 lokalit bylo zkoumáno v rámci hospodářských smluv ARÚ Praha (HS), 6 lokalit bylo zkoumáno v rámci doktorské práce a probíhajícího projektu GAUK E. Vošvrkové (DP), 8 lokalit s jinými archeologickými nebo geofyzikálními cíli (arch. zájem), 5 lokalit v zahraničí (SK). Prozkoumána byla celkem plocha cca 38,1 ha (10,6 – IP, 14,75 ha – PR, 5,4 ha – HS, 1,0 ha – DP, 4,0 ha – arch. zájem, 2,35 – zahraničí). Práce spojená s archeogeofyzikálním měřením si vyžádala asi 62 pracovních dnů v terénu (13 – IP, 17 – PR, 7 – HS, 7 – DP, 11 – arch. zájem, 7 - zahraničí). Celková doba nutná pro zpracování terénních geofyzikálních měření se pohybovala mezi 1-2násobkem doby práce v terénu (doba závisí na cíli resp. účelu průzkumu, požadavcích, velikosti ploch a na rušivých efektech v průběhu měření). Pro geofyzikální průzkum lokalit bylo využito přístrojů ARÚ Praha: vícekanalového magnetometru – fluxgate gradiometru Sensys (Německo) na kolovém podvozku, aparatury pro geoelektrické odporové měření zdánl. měř. odporu RM-15 (Geoscan Research, V. Británie), aparatury pro bezkontaktní elektromagnetické měření měř. vodivosti a magn. susceptibility EM-38b-RT (Geonics, Kanada). Na 15 lokalitách bylo využito profilových měření radarem Cobra-WIFI II GPR (Radarteam, Švédsko), na 2 plošná měření radarem PřF UK (Ramac X3M, Mala, Švédsko). Při měření na 6 lokalitách bylo doplnkově využito aparatury Multi Kappa nebo kapametru SM-20 (GF Instruments Brno, CZ). Na několika archeologických lokalitách byly také uskutečněny povrchové sběry, sledované lokality (v rámci projektů i jiné nové situace) resp. plochy geofyzikálních měření byly zaměřeny pomocí GPS nebo geodeticky v návaznosti na probíhající výzkumy.

ARCHÄOLOGISCHE AUSGRABUNGEN IN BÖHMEN 2023

Referate aus dem Informationskolloquium in Prag, 9.–10. 4. 2024

1/ **D. Štochl:** Rettungsgrabung auf dem Schloßhofe in Prag 9-Vinoř; **P. Kacl:** Urzeitliche Siedlungs- und Begräbnisfunde aus dem Areálu der ehemaligen Zuckerfabrik in Prag 4-Modřany; **M. Černý – D. Daněček – V. Fajtová – P. Nový – K. Smíšek:** Rettungsgrabung beim Bau einer Bedienungskommunikation in Tuchoměřice, Bez. Prag-West; **M. Kuchařík – J. Mašek:** Neolithischen Kreisgrabenanlage und die urzeitliche Besiedlung im Zentrum der Stadt Kralupy nad Vltavou (Schluß der Erforschung); **M. Kuchařík:** Urzeitliche polykulturelle Siedlung in Stráznice bei Mělník; **P. Hušták:** Rettungsgrabungen der Gesellschaft Pueblo, o. p. s. im Jahre 2023 auf dem Gebiet der Bezirke Mladá Boleslav / Jungbunzlau und Prag-West; **M. Holas:** Sondenprospektion bei den Autobahnbauen D11 (Trutnov /Trautenau – Královec) und D35 (Plotiště – Sadová); **V. Rohanová – L. Němcová – P. Horník:** Rettungsgrabung auf der Trasse der Autobahn D35, Abt. 2 (Kat.-Gem. Sovětské, Bez. Hradec Králové/Königgrätz); **E. Bočková – V. Dospíšilová – V. Knobová – L. Novotná – D. Schmidtová – J. Unger:** Übersicht der Rettungsgrabungen des Regionalmuseums in Jičín im Jahre 2023; **P. Horník – M. Novák:** „Wie man findet und nicht zerstört?“ – Drei Saisons des Projekts der Zusammenarbeit im Rahmen der Sondenprospektion im Königgrätzer Kreis; **A. Káčerik:** Neue Erkenntnisse aus der systematischen Rettungsforschung in den Jahren 2021 und 2022 in einer Sangrube bei Soběsuky nad Ohří/Sobiesak; **R. Křivánek:** Geophysikalische Messungen des Archäologischen Instituts der AW ČR Prag im Jahre 2023; **E. Vošvrďová – R. Křivánek:** Ausnützung der Kombination der geophysikalischen Methoden bei den Durchforschungen der Sakralobjekte im Jahre 2023; **O. Švejc:** Archäologische Karte der Tschechischen Republik im Jahre 2023 und die Aussicht ins Jahr 2024.

2/ **L. Němcová – J. Skala:** Weitere Etappe der Erforschung der Kreisgrabenanlage in Předměřice I und der umliegenden Besiedlung; **P. Kacl:** Siedlung und Begräbnisplatz aus dem Ausgang des Neolithikums und aus dem frühen bis älteren Äneolithikum auf der „Lange Meile“ in Prag 6-Ruzyně; **Kuchařík – Z. Blazheska:** Siedlung der Hügelgräberkultur in Prag 4-Krč – die Rettungsgrabung vor dem Aufbau der Untergrundbahn-station „Nemocnice Krč“; **T. Záruba:** Neue Etappe der Rettungsforschungen auf dem Brandgräberfeld aus der Spätbronzezeit in Hořín (Bez. Mělník) im Jahre 2023; **R. Sirovátka:** Rettungsgrabung in der Flur „U Pyrámu“ in Ohrazenice bei Turnov/Turnau – die Besiedlung; **M. Beková:** Černíkovice – Siedlung der Kultur der lausitzer Urnenfelder; **O. Chvojka – T. Hiltcher – J. Jiřík – B. Vácha – P. Zavřel:** Rettungsforschungen auf der südböhmischen Trasse des Autobahns D4 im Jahre 2023; **M. Psohlavcová:** Archäologische Rettungsgrabung bei dem Rokytkabach in Prag 9-Běchovice im Jahre 2023; **J. Dubec – P. Kejval – Š. Lompart – J. Němcová:** Vorläufige Ergebnisse der Erforschung des römischen Lagers in Jevíčko (Bez. Svitavy/Zwittau) aus dem Jahr 2023.

3/ **J. Havrda:** Prag 1-Altstadt, die Eingangsenge des Hauses Nr. 480/I auf dem Altstadter Ring;
J. Havrda: Prag 1-Altstadt, Betlémská-Gasse Nr. 287, Erforschung der Überreste eines Gehöfts bei der Skt. Andreaskirche; **J. Havrda:** Prag 1-Kleinseite, Thungasse Nr. 180, Fund einer älteren Konstruktion unter den Gründen des Barockpalastes; **J. Havrda:** Prag 1-Kleinseite, Kleinseitner Ring Nr. 3/III, die Ausgrabungen vor dem Skt. Nikolauskirche; **J. Havrda:** Prag 1-Kleinseite, Vlašská-Gasse Parz.-Nr. 995, vor dem Nr. 347, die Entdeckung einer älteren Verbauung unter dem Fahrweg; **M. Kuchařík – J. Mašek:** Relikte der Moldaufereinrichtungen in Prag 8-Karlín (16. – 19. Jh.); **M. Kuchařík:** Ein neuer mittelburgwallzeitlicher Begräbnisplatz in Butovice (Kat.-Gem. Jinonice, Hauptstadt Prag); **M. Kuchařík – Z. Blazheska:** Die frühmittelalterliche und neuzeitliche Besiedlung im Zentrum der Gemeinde Hostivice; **J. Frolík:** Fortsetzung der archäologischen Rettungsgrabung im Interieur des Beinhauses in Kutná Hora/Kuttenberg-Sedlec; **J. Frolík:** Archäologische Rettungsgrabung auf dem Friedensplatz in Kouřim; **R. Sirovátka:** Rettungsgrabung beim Bau der Kreuzung Fučíkova in Turnov – ein Überrest einer mittelalterlichen durch Brand zerstörten Wirtschaft; **R. Bláha – M. Filčakov – P. Rokoská:** Archäologische Rettungsforschungen auf der Trasse der Wärmeleitung im historischen Zentrum von Hradec Králové/Königgrätz; **M. Beková:** Opočno – Rekonstruktion des Dammes vom Teiche Broumar 2023; **M. Beková:** Kostelec nad Orlicí/Adler-Kosteletz – Eingriffe auf den Parzellen der Häuser Nr. 12 u. 13 im mittelalterlichen Zentrum der Stadt; **P. Duffek:** Archäologische Forschungen im Areal der Prämonstratenserkanonie in Želiv/Selau; **P. Duffek:** Ausnützung der Wälder und Erzeugungsareale im Hintergrund des Städtchens Lukavec (Bez. Pelhřimov/Pilgram); **P. Hrubý – J. Těsnohlídek:** Entdeckung einer mittelalterlichen Erzenmühle bei Havlíčkův Brod; **J. Těsnohlídek:** Der Arbeitslager „Štrauchovna“ bei Havlíčkův Brod (1941-1949); **M. Dejmál – M. Bučo:** Das Prchalische Bauerngut – die Rettungsgrabung beim Bau der Umleitung von Havlíčkův Brod; **S. Martyčák:** Die Ausgrabung auf der Parzelle des Hauses Nr. 229/4 in Panská ul./Herrengasse in Česká Lípa/Böhmisch-Leipa; **P. Čech – J. Podhorský – P. Vágner:** Nesvětské – Erforschung des untergegangenen mittelalterlichen Dorfes und des Gräberfeldes aus dem 11.–13. Jh. im J. 2023; **A. Zelenka:** Bělá nad Radbuzou/Weißensulz, Bez. Domažlice/Taus – Rettungsgrabung bei der Rekonstruktion des Schlosses; **P. Netolický – P. Schneiderwinklová – M. Pešková – K. Mackiewicz:** Der Wallfahrtsort Chlum Sváté Maří/Maria Kulm (Bez. Sokolov/Falkenau) – Feststellung der ersten Etappe der archäologischen Vorlaufsforschung; **J. Hložek – T. Kroupa – P. Netolický – D. Rieger – P. Schneiderwinklová:** Kalkofen unter der Burg Radyně: Von einer pyrotechnologischen Einrichtung zur Kunsthöhle?

Vydává Česká archeologická společnost – Spolek archeologů Čech, Moravy a Slezska jako interní tisk.

Redaktor: PhDr. Karel Sklenář, DrSc. Adresa redakce: 118 01 Praha 1, Letenská 4.

Tento svazek byl vydán s finanční podporou Rady vědeckých společností ČR. ISSN 1211-992X.